

Nr 53

Utlåtande i anledning av väckta motioner om nyttiggörande av avfallsprodukter och om utredning rörande en rationell användning av avfallsämnen.

I de likalydande motionerna I: 72 av herr *Nyman m. fl.* och II: 140 av herr *Rimmerfors m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en utredning om de ekonomiska, tekniska och personella förutsättningarna för en intensifierad bioteknisk forskning för tillvaratagandet av avfallsprodukter och deras nyttiggörande till födoämnen, gärna i samarbete med den internationella forskningen inom detta område, i hopp om att nå resultat som kan komma utvecklingsländernas växande befolkningar till godo.

I de likalydande motionerna I: 600 av herrar *Åkesson* och *Skårman* samt II: 713 av herr *Westberg m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära särskild snabbutredning angående de i motionerna framförda syftena.

I motionerna I: 72 och II: 140 anföres, att bioteknik, dvs. utnyttjande av tekniska metoder i biologiska sammanhang, kräver ett dyrbart utvecklingsarbete men att det finns stora värden att ta till vara. Utsläpp av avfall förorsakar förorening av sjöar och vattendrag men utgör också ett slöseri med värdefulla råvaror. Ur avfallet kan framställas vitaminer, hormoner, enzymer, aminosyror, proteiner m. m. Genom användande av mikrobiella metoder skulle avfallet i viss utsträckning kunna användas som underlag för framställning av syntetiska livsmedel. De flesta av våra industrigrenar skulle gagnas av en utökad bioteknisk forskning.

I motionerna I: 600 och II: 713 erinras om att riksdagen år 1963 beslutat ge Kungl. Maj:t till känna vad allmänna beredningsutskottet anfört i sitt utlåtande över då aktuella motioner om forskning för nyttiggörande av avfallsämnen. Det forskningsanslag som disponeras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avloppsbyrå bör avsevärt förstärkas. Anslaget bör dessutom kunna användas även för forskning rörande nyttiggörande av avfallsämnen, vilket hittills icke varit möjligt. Bristfällig kunskap om hithörande problem blir dyrbar för samhället och har lett till olyckliga beslut i en del av våra storstäder.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna I: 72 och II: 713.

Utskottet har upptagit motionerna till samtidig behandling.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vatteninspektion, statens institut för folkhälsan, jordbrukets forskningsråd, statens tekniska forskningsråd och lantbrukshögskolan.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, att ett intensivt forskningsarbete pågår världen över rörande omhändertagande av avfallsämnen och i hög grad uppmärksammas även i vårt land. Vissa försök pågår och avses skola utökas. För rationellt utnyttjande av avloppsslam torde en långt gående avvattning av slammet vara erforderlig. Denna fråga har diskuterats med bl. a. representanter för lantbrukshögskolan, och en särskilt arbetsgrupp kommer att tillsättas, som i första hand har att redovisa föreliggande problemställningar som underlag för ytterligare forskning.

Vatteninspektionen framhåller, att ur vattenvårdssynpunkt det framför allt är angeläget att så litet avfallsämnen som möjligt tillföres vattendrag och vattenområden. Ökade tekniska möjligheter för innehållande av avfallsämnen är högst angelägna. En översyn av forskningsbehoven torde ingå i naturresurskommitténs arbetsprogram. Kvittblivningen av avfall är redan ett problem. Därvid förstöres oftast de ämnen som enligt motionerna skulle kunna användas. Inspektionen anser att till en början en mera allmän översyn kan vara befogad.

Institutet för folkhälsan erinrar om att institutet tillstyrkt de år 1963 väckta motionerna och understryker olägenheterna av den nuvarande splittningen av forsknings- och försöksverksamheten. Institutet anser, att en allsidig utredning av de ekonomiska och hygieniska aspekterna på avfallsproblemen bör göras.

Jordbrukets forskningsråd anför, att man i motion I:72 är inne på ett för livsmedelsförsörjningen mycket betydelsefullt problemkomplex men att olika delfrågor redan är föremål för ingående forskning såväl från teknisk och naturvetenskaplig som från jordbruksvetenskaplig sida och nämner som exempel frågorna om att för utfodring av nötkreatur och svin använda ensilerat fisk- och köttavfall samt vassla, skördeskadad spannmål och andra växtdelar. Tills vidare bör man därför kunna nöja sig med att följa resultaten av såväl den internationella som den inhemska forskningen på området.

I fråga om yrkandet i motion II: 713 har rådet intet att invända mot forskning rörande nyttiggörande av avfallsämnen men påpekar att vissa hithörande problem redan genom rådets förmedling upptagits till försöksmässig behandling vid lantbrukshögskolan.

Rådet finner utredning knappast påkallad.

Tekniska forskningsrådet framhåller, att livsmedelsförsörjningen i dag är ett av världens huvudproblem och blir allt allvarligare. Utomordentligt starka skäl föreligger således för att både nationellt och internationellt ägna problemen stort intresse. Inte minst biotekniken öppnar väsentliga möj-

ligheter, men på det nationella planet är resurserna mycket begränsade. Tungt vägande skäl föreligger för att inom landet avsevärt förstärka de resurser, som står till bioteknikens förfogande.

Lantbrukshögskolan instämmer i att en ökad bioteknisk forskning skulle gagna många av våra viktigaste industrier. Många avfallsprodukter utgör en tyngande faktor för exempelvis lantbruket och fiskerinäringen och medför samtidigt en svår olägenhet i form av vattenförorening. Flera av högskolans institutioner har på sitt forsknings- och försöksprogram uppgifter som har direkt samband med de i motionerna berörda frågorna.

Styrelsen för högskolan understryker att väsentligt ökade resurser bör ställas till förfogande och att dessa resurser på lämpligt sätt bör samordnas. Styrelsen tillstyrker utredning.

Utskottet

I motionerna I: 72 och II: 140 hemställas om en utredning angående förutsättningarna för en intensifierad bioteknisk forskning för tillvaratagande av avfallsprodukter och deras nyttiggörande till födoämnen i hopp om att nå resultat som kan komma utvecklingsländernas befolkning till godo. I motionerna I: 600 och II: 713 upptages frågan om forskning beträffande nyttiggörande av avfallsämnen mera allmänt och beröres även spörsmålet om forskning för vatten- och luftvård samt hemställas om utredning av dessa spörsmål.

Utskottet vill först med anledning av vad i motionerna I: 600 och II: 713 anförts om att forskningsanslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avloppsbyrå skulle ha minskat framhålla att efter framställningar från styrelsen till dess förfogande för forskningsändamål under de tre senast förflutna budgetåren ställts respektive 800 000, 700 000 och 900 000 kronor. Framställningarna har anslutit sig till de forskningsuppgifter som vid respektive tidpunkter varit aktuella, och önskemålen om medelstildelning har i allt väsentligt blivit tillgodosedda. Det må vidare framhållas att en särskild arbetsgrupp med representanter för styrelsen och lantbrukshögskolan m. fl. kommer att bildas för behandling av forskningsfrågor på detta område så snart ett förberedande arbete med införskaffande av visst utländskt forskningsmaterial avslutats, vilket beräknats ske innan årets utgång. Det bör också erinras om att vatten- och avloppskommittén, som är ett rådgivande organ för forskningen med uppgift bl. a. att inventera forskningsuppgifter och anskaffa lämpliga forskare och vari ingår företrädare för bl. a. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, de tekniska högskolorna och kommunförbunden, uppmärksammar vissa spörsmål om nyttiggörande av avfallsämnen.

Allmänna beredningsutskottet hade vid 1963 års riksdag till behandling motioner om utnyttjande av rötslam som gödsel- och jordförbättringsme-

del och om en rationell användning av avfallsämnen m. m. Utskottet ansåg sig på anförda skäl icke böra tillstyrka motionerna men underströk bl. a. vikten av att spörsmålen på området uppmärksammades samt föreslog riksdagen att giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anförde. Riksdagen godkände utskottets förslag.

I proposition nr 154 till årets riksdag har framlagts förslag om statligt stöd för inrättande och drift av ett forskningsinstitut, Institutet för vatten- och luftvårdsforskning. Avsikten synes vara att institutet i första hand skall med hänsyn främst till förhållandena inom industrierna bedriva forskning beträffande vatten- och luftföroreningar och förebyggande av skadeverkningar härav m. m. I propositionen uttalas emellertid bl. a. att efter hand som institutets resurser ökas forskningsprogrammet kommer att breddas.

Utskottet har med hänsyn till vad ovan anförts och till att riksdagen inom kort kommer att behandla frågor, vilka har betydelse för lösande av de i motionerna upptagna problemen icke ansett sig böra biträda motionärernas förslag om särskilda utredningar. En för den vidare utvecklingen på förevarande område betydelsefull uppgift synes emellertid vara att klarlägga forskningens omfattning och behov. Enligt vad utskottet erfarit pågår inom naturresursutredningen en sådan kartläggning beträffande hela fältet för vatten- och luftvård, därvid således även spörsmål om forskning angående nyttiggörande av avfallsprodukter blir beaktade.

Utskottet får med hänvisning till det ovan anförda hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 72 och II: 140 samt de likalydande motionerna I: 600 och II: 713 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att motionerna jämte utskottets utlåtande över desamma överlämnas till naturresursutredningen.

Stockholm den 23 november 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Oscar Carlsson, Svanström, Nyman, Axel Kristiansson, Helge Karlsson, Wååg och Blomquist;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Svensson i Kungälv, Wikner, Nilsson i Bästekille, Larsson i Borrbby*, Nilsson i Agnäs, Andersson i Örebro*, fru Ekroth och herr Björk i Göteborg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.